

- neantologiczny,
- ginekologiczny-położniczy
- pediatryczny

Swym zasięgiem terytorialnym obejmuje miasto-gminę Nowe Miasto, Drzewicę, Mogielnica oraz gminy Odrzywół, Klwów, Potworów, Rzeczyca, Sadkowice.

Na terenie Gminy Odrzywół funkcjonuje jedna apteka.

Pomoc społeczna

Celem działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne usprawnienia, zasoby i możliwości.

GOPS społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem ośrodka jest zapobieganie sytuacjom, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy.

Do zadań własnych gminy należy:

- 1) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- 2) Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnianie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 3) Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- 4) Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 5) Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) Sporządzanie, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 3) Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych
- 5) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;

- 7) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 8) Praca socjalna;
- 9) Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 10) Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 11) dożywianie dzieci;
- 12) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 13) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 14) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 15) Sporządzenie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 16) Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie pracowników;
- 17) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 18) Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- 1) Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną;
- 3) Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 5) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
- 6) Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnienie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odrzywole w 2015 roku łącznie na pomoc przeznaczył kwotę 1.314.977.00 z czego:

• Dom Pomocy Społecznej	29.770
• Świadczenia z pomocy społecznej	110.362
• Świadczenia rodzinne	1.174.845

Jak wynika z powyższego największa kwota została przeznaczona na wypłatę zasiłków rodzinnych, czyli podstawową formę wsparcia. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka.

Świadczenia z pomocy społecznej

Świadczenia w ramach pomocy społecznej mogą uzyskać osoby spełniające dwa kryteria:

1. Osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 634zł, zwanej dalej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej”.
2. Rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot 514 zł kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej „kryterium dochodowym rodziny”.

Przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych:

1. Sieroctwa
2. Bezdomności
3. Bezrobocia
4. Niepełnosprawności
5. Długotrwałej lub ciężkiej choroby
6. Przemocy w rodzinie
- 6a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi
7. Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności
8. Bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych
9. Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością;
10. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
11. Alkoholizmu lub narkomanii
12. Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
13. Klęski żywiołowej lub ekologicznej

Na wypłatę świadczeń, w zakresie pomocy społecznej wydano łącznie w 2015 roku kwotę 110.362.00. Pomoc ta została udzielona 90 rodzinom, w których skład łącznie wchodziło 318 osób.

Formy, w jakich była udzielona pomoc oraz kwoty wsparcia przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 13. Rodzaj oraz struktura udzielonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Rodzaj pomocy	Liczba osób	Kwota udzielonej pomocy w zł
Zasiłki Stałe	7	39 495
Zasiłki Okresowe	14	18 939
Zasiłki jednorazowe	34	14 813
Dożywianie dzieci	111	25 410

Zasiłki celowe- Pomoc Państwa w zakresie Dożywiania	55	8150
Składka zdrowotna	7	3555

Źródło: Opracowanie własne na podstawie z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Zasiłek okresowy – przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W roku 2015 w gminie Odrzywół w sytuacji, która kwalifikuje się do uzyskania pomocy w formie zasiłku okresowego znalazło się 14 rodzin.

Oświata

Mieszkańcy gminy Odrzywół mają do dyspozycji: dwie szkoły podstawowe, gimnazjum oraz Zespół Szkół Ekonomicznych.

Warunki kształcenia w placówkach gminy nawiązują do powszechnie obowiązujących standardów. Na jednego nauczyciela w szkołach podstawowych przypada 8 uczniów. Podobnie sytuacja wygląda w gimnazjum. Stan techniczny obiektów stanowiących bazę szkoleniową jest zadowalający. Rozwiązano również problem związany z dowozem dzieci z odległych miejscowości do szkół. Urząd Gminy zapewnia autobus przywożący dzieci do szkoły i odwożący po skończonych zajęciach.

Szkoły podstawowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Myślakowicach
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Odrzywole

Obecnie w szkołach podstawowych:

- kształcą się 271 osoby
- pracuje 34 nauczycieli
- szkoły dysponują 21 izbami lekcyjnymi

Ponadto każda placówka posiada salę gimnastyczną oraz boisko. Szkoła podstawowa w Odrzywole posiada również halę sportową. Uczniowie każdej ze szkół mają do dyspozycji bibliotekę oraz świetlicę.

Gimnazja

- Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła w Odrzywole

Gimnazjum dzieli siedzibę z Publiczną Szkołą Podstawową zajmując I piętro budynku. Szkoła dysponuje 260 miejscami natomiast obecnie do gimnazjum uczęszcza 129 uczniów. Kadre nauczycielską stanowi 17 nauczycieli. Placówka ma do dyspozycji 8 izb lekcyjnych, pracownię komputerową oraz świetlicę. W kwestii zaplecza sportowego, gimnazjum korzysta z zasobów szkoły podstawowej.

Szkoły ponadgimnazjalne

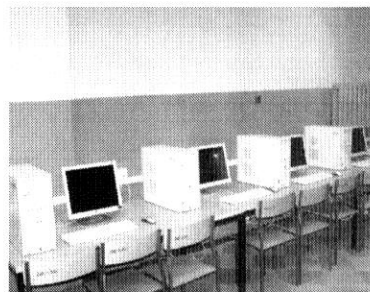
Uczniowie chcący kontynuować naukę na obszarze gminy mają do dyspozycji Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych i Mistrzostwa Sportowego im. dr H. Spoczyńskiej w Lipinach, który oferuje naukę w:

- Technikum ekonomicznym

- Liceum ogólnokształcącym
- Technikum obsługi turystycznej

Szkoła posiada:

- dwie pracownie komputerowe i Centrum Multimedialne,
- stały dostęp do Internetu (w pracowniach, Centrum, bibliotece i internacie),
- salę gimnastyczną z pełnowymiarowym boiskiem do koszykówki,
- boiska i tereny do uprawiania różnego rodzaju dyscyplin sportowych i rekreacji,
- boisko wielofunkcyjne (do tenisa, siatkówki, koszykówki, piłki nożnej) wybudowane w ramach programu „Moje Boisko ORLIK 2012”.
- siłownię
- internat (200 miejsc) zapewniający bezpieczny pobyt, całodobową opiekę wychowawczą, dobre warunki do nauki, najniższe stawki żywieniowe z niską opłatą za pobyt z możliwością zniżki za dobre wyniki w nauce

Stan obiektów szkolnych jest zadawalający, ponieważ na bieżąco przeprowadzane są niezbędne remonty. Przywiązuje się dużą uwagę do zapewnienia jak najlepszych warunków do nauki.

We wrześniu 2012r. przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych i Mistrzostwa Sportowego im. dr H. Spoczyńskiej w Lipinach zostało powołane do istnienia Liceum Kadetów Rzeczypospolitej Polskiej, które znajduje się w strukturach szkoły jednak nie jest to typowa klasa wojskowa, których pełno w pozostałych szkołach ponadgimnazjalnych.

W placówce zatrudnionych jest 45 osób.

Kultura, sport, rekreacja, baza noclegowa

Kultura pojmowana jako nasze dziedzictwo materialne, duchowe odgrywa ogromną rolę w życiu, każdego człowieka. To ona kształtuje naszą wrażliwość, duchowość, to ona wychowuje pokolenia. Jej znaczenie jest nie do przecenienia. Badania socjologiczne wykazują zagubienie człowieka we współczesnym świecie w momencie, gdy jest on pozbawiony możliwości identyfikacji z określonym, bliskim mu środowiskiem.

Kultura miejsca, w którym człowiek wzrasta, wychowuje się i kształci, formuje jego sposoby zachowań, reakcji, odczuwania piękna, mądrości, sensu, wartości. Jest, więc jednym z czynników decydujących bardzo silnie o sposobie jego funkcjonowania w życiu zawodowym i prywatnym. Można, więc powiedzieć śmiało, że kultura regionalna kształtuje osobowość. Bardzo ważne dla każdego człowieka jest poczucie zakorzenienia. Region zaś jest rzeczywistością

„zakorzeniającą” człowieka w bliskiej mu kulturze i terytorium, a tym samym daje mu poczucie bycia u siebie i bycia sobą, co wpływa na zrozumienie przez niego obowiązków i zadań. Poznawanie kultury regionalnej wpływa na kształtowanie tożsamości pluralistycznej, która polega na tym, że człowiek poznając siebie, zakotwiczenie we własnej społeczności i kulturze, uczy się trafniej odczytywać i interpretować zachowanie innych, uczy się szanować ich odmienność.

W gminie Odrzywół nie brak miejsc przypominających o upływającym czasie, demonstrujących kunszt mistrzów tamtych czasów. Są to min. obiekty sakralne, drewniany młyn z XIX w. czy dwór myśliwski.

Tabela nr 14. Wykaz zabytków na terenie gminy Odrzywół

obiekt:	nr z Centralnego Rejestru Decyzji Konserwatora Zabytków:
budynek plebani przy kościele parafialnym w Odrzywole	837/A z 30.01.1957 r. 341/A z 21.06.1967 r. 94/A z 15.03.1981 r.
kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny w Łęgonicach Małych	438/A/57 z 04.02.1957 r. 339/A z 23.06.1967 r. 85/A z 15.03.1981 r.
kościół parafialny p.w. św. Jadwigi i św. Stanisława w Odrzywole	371/A/88 z 05.01.1988 r.
kaplica p.w. św. Teresy w Ossie	780 z 30.05.1972 r. 444/budynek/90 z 06.08.1990 r.
kaplica drewniana z 1932 r. w Stanisławowie	nie wpisany do rejestru zabytków
młyn drewniany z XIX w. miejscowości Łęgonice Małe	nie wpisany do rejestru zabytków
strażnica OSP w Odrzywole	nie wpisany do rejestru zabytków
budynki mieszkalne w Odrzywole, przy ul: Kościelnej, Opoczyńskiej, Radomskiej, Tomasowskiej, Warszawskiej, i pl. Kilińskiego w Odrzywole	nie wpisany do rejestru zabytków
figura przydrożna św. Jana Nepomucena w Odrzywole	nie wpisany do rejestru zabytków
figura przydrożna Chrystusa w Odrzywole	nie wpisana do rejestru zabytków
cmentarz powstańców styczniowych w Ossie	nie wpisana do rejestru zabytków
figura św. Jana Nepomucena w Ossie	nie wpisany do rejestru zabytków

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Odrzywół

Obiekty dziedzictwa kulturowego, aby spełnić swoje zadanie muszą być odpowiednio eksponowane tak, aby zaistniały w ludzkiej świadomości. Aktywnym orędownikiem kultury są bez wątpienia wszelkiego rodzaju organizacje, stowarzyszenia czy przejawy lokalnych inicjatyw.

W gminie funkcjonuje dwie izby pamięci.

Izba Pamięci Zespołu Szkół Ekonomicznych w Lipinach

Izba poświęcona jest historii szkoły i jej założycielce – byłej dyrektorce Helenie Spoczyńskiej prowadzącej tajne nauczanie w okresie okupacji. W sali przy internacie żeńskim gromadzone są eksponaty formie zdjęć, dokumentów z życia szkoły od momentu jej powstania tj. od 1940 do chwili obecnej.

Izba Regionalna Tradycji Ludowych Regionu Opoczyńskiego w Myślakowicach

Izba powstała w 2000 roku. Działalności izby przeświecają hasła „Ocalić od zapomnienia” oraz „Zachować dla przyszłych pokoleń”. Dążąc do realizacja w/w haseł izba gromadzi cenne pamiątki z historii regionu opoczyńskiego i nadpilniecznie pozyskując je min. od mieszkańców. Cennym nabytkiem są

stroje ludowe noszone w XIX w i wcześniej, jak również zbiory starych pieśni, przyśpiewek ludowych, stare fotografie oraz mapy regionu. Izba zajmuje sześć pomieszczeń w budynku nieczynnej szkoły, gdzie każde pomieszczenie poświęcone jest innej tematyce związanej z życiem na wsi czy też wyglądem wewnątrz mieszkalnych. Część eksponatów (maszyny rolnicze używane niegdyś do prac na roli oraz w gospodarstwie domowym) znajduje się również na placu przed szkołą.

Przy szkole podstawowej w Ossie powstała w 2007 roku **Izba Pamięci ks. Jana Zieja** – kapelana Legionów broniących Warszawy przed Armią Czerwoną w latach 1919 – 1920, kapelana sióstr Urszulanek Szarych, Naczelnego Kapelana Harcerstwa Polskiego do momentu rozwiązania Szarych Szeregów, a w czasach PRL jednego z założycieli Komitetu Obrony Robotników. W wyniku powstania Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Ossie część zbiorów została wypożyczona do Muzeum Ordynariatu Polowego Oddziału Muzeum Historycznego miasta stołecznego Warszawy. Pozostała część przeniesiona została do Izby Tradycji Regionalnej w Myślakowicach. Ze względu na duże zainteresowanie postacią księdza Zieja jak i liczne postulaty osób zajmujących się jego spuścizną społeczną, duszpasterską i literacką wskazane jest stworzenie Izby Historycznej poświęconej tej postaci.

Do całej otoczki kulturalnej należy zaliczyć również:

- Gminną Bibliotekę Publiczną w Odrzywole, – która jest jedyną instytucją kulturalną na terenie gminy. Jak wynika ze statutu zadaniem tej placówki jest służenie rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych mieszkańców. Biblioteka realizuje powyższe cele organizując szereg imprez kulturalnych skierowanych przede wszystkim do ludzi młodych oraz dzieci. Placówka organizuje: konkursy plastyczne i czytelnicze, spotkania autorskie dla dzieci i młodzieży. W ramach ścieżki czytelniczo – medialnej biblioteka prowadzi z młodzieżą lekcje biblioteczne. Wraz z Urzędem Gminy w Odrzywole organizuje popularną cykliczną imprezę, jaką są „Dożynki gminne” oraz Festiwal Folklorystyczny oraz Niedziela z Operetką.

Biblioteka oraz Urząd Gminy współpracują przy organizowanej, co roku przez Szkołę Podstawową w Myślakowicach imprezie „Sobótka nad Pilicą”.

Z okazji historycznych oraz literackich rocznic wydarzeń – urządzone są tematyczne wystawy.

Przy bibliotece działa kultywujący rodzime tradycje zespół folklorystyczny „Znad Drzewiczki”, który z powodzeniem bierze udział w licznych imprezach kulturalnych.

Nie należy zapominać o podstawowej przesłance, jaka towarzyszy działalności biblioteki, czyli o wypożyczaniu książek. Do dyspozycji czytelników jest 12383 woluminów. Placówka przystosowana jest do obsługi osób niepełnosprawnych.

Biblioteka zajmuje trzy pomieszczenia w budynku Urzędu Gminy. Na etacie zatrudniona jest jedna osoba w pełnym wymiarze godzin.

- trzy świetlice wiejskie - w Kłonnie, Kamiennej Woli i Wysokinie, których główną ideą powstania jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w godzinach popołudniowych. Nadrzędnym aspektem pracy świetlic jest aktywne wspomaganie rozwoju dziecka, rozwijanie jego zainteresowań poznawczych, umiejętności orientacji w otaczającej rzeczywistości oraz pobudzanie postawy kreatywnego reagowania na zachodzące w niej zmiany. Istotne jest również udzielanie pomocy dzieciom z rodzin niewydolnych

wychowawczo poprzez otoczenie ich dodatkową opieką wychowawczą, dydaktyczną, psychologiczną i terapeutyczną.

- na terenie gminy z powodzeniem funkcjonuje trzy zespoły muzyczne kultywujące rodzime tradycje, przypominające o pięknie folkloru:
  - o Zespół Ludowy Dziecięcy „MATEUSKI” funkcjonujący przy Szkole Podstawowej w Myślakowicach - zajmuje się kulturą ludową regionu opoczyńskiego (m.in. pieśni i tańce regionalne oraz tradycyjne obrzędy ludowe)
  - o Zespół Ludowy „Polne Kwiaty” przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Bohaterów Westerplatte w Odrzywole
  - o Zespół Ludowy działający przy Stowarzyszeniu Wiejskim Wysokina i Cetnia
- na terenie gminy powstały koła i stowarzyszenia prowadzące działalność kulturalną oraz inicjujące przedsięwzięcia edukacyjne i kulturalne:
  - o Koło Gospodyń Wiejskich w Kamiennej Woli
  - o Koło Gospodyń Wiejskich w Kłonninie
  - o Stowarzyszenie Wiejskie Wysokina i Cetnia
  - o Stowarzyszenie „Nad Pilicą”
  - o Stowarzyszenie Kulturalno Oświatowe Ziemi Odrzywolskiej

Na terenie gminy organizowane są cykliczne imprezy, które na dobre zagościły już w świadomości mieszkańców. Są to:

- Dożynki Gminne organizowane, co roku w trzecią niedzielę sierpnia.
- Sobótki nad Pilicą w Myślakowicach organizowane, co roku w czerwcu. Jest to impreza plenerowa w wykonaniu kapeli ludowej i dziecięcego zespołu ludowego „MATEUSKI”.
- Sobótki nad Drzewiczka w miejscowości Ceteń - Wysokina organizowane, co roku w czerwcu. Jest to impreza plenerowa w wykonaniu kapeli ludowej i dziecięcego zespołu ludowego.
- Festiwal Kapel, Zespołów, Śpiewaków Ludowych, Kół Gospodyń Wiejskich i Stowarzyszeń Ziemi Przysuskiej. Festiwal z założenia obejmuje przegląd folkloru ludowego z terenu działania Lokalnej Grupy Działania „Wszyscy Razem”, obejmującej między innymi gminy: Gielniów, Rusinów, Kłwów, Odrzywół i Potworów. Gościnnie występują też zespoły z gmin sąsiadujących.

Baza noclegowa

Aby z turystyki uczynić dochodową dziedzinę życia nie wystarczy posiadać w zanadrzu: atrakcyjne miejsca, obiekty czy szlaki. Konieczna jest przede wszystkim odpowiednia infrastruktura, na którą między innymi składa się baza noclegowa. Chcąc przyciągnąć turystów należy zapewnić im komfort związany z możliwością łatwego oraz szybkiego znalezienia noclegu, oczywiście spełniającego odpowiednie standardy.

W gminie Odrzywół niestety sytuacja w tej sferze nie przedstawia się najlepiej. Gmina nie posiada zorganizowanych pól namiotowych ani hoteli. Turysta szukając miejsca gdzie będzie mógł odpocząć może liczyć na ofertę internatu przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych i Mistrzostwa Sportowego

im. dr H. Spoczyńskiej w Lipinach. Do dyspozycji pozostaje 140 miejsc w dwuosobowych pokojach z wyżywieniem. Miejsca noclegowe są do dyspozycji turystów przez cały rok.

Ponadto gmina dysponuje miejscami noclegowymi w:

- leśniczówce w Kłonnie nad Drzewiczką

Istnieje możliwość skorzystania z cieszących się coraz większą popularnością kwater w gospodarstwach agroturystycznych.

Rekreacja

Na terenie gminy funkcjonuje 4 zespoły wypoczynkowe. Pierwszy obejmuje 34 działki w miejscowości Różanna nad rzeką Kiełcznicą. W Koloni Myślakowice nad Pilicą znajduje się 6 domków należących do Holendrów. Na trasie Jelonek – Janówek II – Janówek I – Odrzywół skoncentrowany jest ciąg działek o przeznaczeniu rekreacyjnym podobnie jak wzdłuż brzegu rzeki Pilicy.

Zbiorniki o funkcji rekreacyjnej

W gminie znajduje się dwa zbiorniki wodne pełniące funkcje rekreacyjną:

- zbiornik w Odrzywole stanowiący zlewnię rzeki Drzewiczki o powierzchni 5,5 ha
- zbiornik w Łęgonicach Małych stanowiący zlewnię rzeki Kiełcznicy o powierzchni lustra wody 3,5 ha.

Na lata 2017-2022 zaplanowana jest budowa

kolejnego zbiornika o powierzchni 9 ha w Cetniu na rzece Drzewiczka. Zbiornik ten ma pełnić funkcję zarówno retencyjną jak i rekreacyjną.

Sport

Sport odgrywa istotną rolę w życiu każdej społeczności. Sport to nie tylko sposób na kształtowanie osobowości, hartu ducha, szeroko rozumianej zdrowej rywalizacji, ale również alternatywa na spędzenie wolnego czasu. Gmina dysponuje halą sportową zlokalizowaną przy Publicznej Szkole Podstawowej w Odrzywole oraz gminnym boiskiem sportowym znajdującym się przy ul. Warszawskiej. Ponadto do bazy sportowej zaliczyć należy wszystkie pozostałe obiekty znajdujące się przy placówkach oświatowych na terenie gminy m. in. boisko wielofunkcyjne przy Publicznej Szkole Podstawowej w Odrzywole oraz boisko wielofunkcyjne przy ZSPiMS w Lipinach (do tenisa, siatkówki, koszykówki, piłki nożnej) wybudowane w ramach programu „Moje Boisko ORLIK 2012” oraz boisko przy Publicznej Szkole Podstawowej w Myślakowicach.

Gmina Odrzywół stara się powiększać bazę obiektów sportowych. W rezultacie powstały boiska sportowe o wielu funkcjach w miejscowościach: Ceteń, Kłonna, Kamienna Wola, Ossa, Odrzywół.

Główny ciężar promowania oraz rozwoju sportu jak również organizowania zajęć sportowych spoczywa na barkach klubów sportowych. W gminie Odrzywół ich ilość jest zdecydowanie za mała jak na potrzeby blisko 4-tysięcznej społeczności.

Na terenie gminy funkcjonuje:

- UKS „BLASK” Odrzywół – działający przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Boh. Westerplatte w Odrzywole
- Uczniowski Klub Sportowy „Gemini” – działający przy Publicznym Gimnazjum im. Jana Pawła II.
- Uczniowski Klub Sportowy "SMS LIPINY" działający przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych i Mistrzostwa Sportowego w Lipinach.

Sport stanowi ważną dziedzinę w życiu mieszkańców Odrzywołu. Organizowane są sportowe imprezy cykliczne cieszące się ogromną popularnością nie tylko wśród młodzieży, ale również wśród dorosłych. Są to najczęściej imprezy, zawody, festyny o charakterze międzyszkolnym. Duże zainteresowanie świadczy o ogromnym zapotrzebowaniu na sport i rekreację.

Sportowe imprezy cykliczne

- Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych,
- Turniej piłki halowej w okresie ferii zimowych,
- Zawody sportowe z okazji Dnia Dziecka,
- Wakacyjny Turniej Piłki Nożnej – lipiec – sierpień,
- wakacyjny turniej piłki koszykowej
- Bieg Niepodległości – zawody międzygminne - 11 listopad,

7.3. JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Warunki mieszkaniowe

Na terenie Gminy Odrzywół w 2015 r. było 1490 budynki mieszkalne. W latach 2010-2015 przybyło 37 budynków. Są to w większości domy jednorodzinne i niewielka liczba domów wielorodzinnych. Gmina jest całkowicie zwodociągowana. W łazienki wyposażonych jest 85 proc. mieszkań, a w centralne ogrzewanie 70 proc. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na koniec 2015 r. wyniosła 76,1 m.

Przy utrzymaniu dotychczasowych tendencji, jeżeli przyrost liczby ludności (będący wypadkową prognozy biologicznej i migracyjnej) utrzyma się na dotychczasowym poziomie, to przewidywana liczba nowych mieszkań zaspokoi zapotrzebowania ludności.

Według struktury własnościowej większość mieszkań jest własnością prywatną (indywidualna własność hipoteczna). W posiadaniu gminy znajduje się tylko 5 lokali komunalnych.

Bezpieczeństwo publiczne

Policja

Na terenie gminy funkcjonuje Komisariat Policji – obsługujący gminy: Odrzywół, Klwów i Potworów. Jednostka zajmuje cztery pomieszczenia. Bezpieczeństwa na terenie gminy strzeże 10 policjantów, w tym Kierownik Komisariatu. Na wyposażeniu Posterunku jest jeden samochód osobowy.

Ogółem na terenie podległych jednostce gmin w 2015 roku popełniono 136 przestępstw, z czego 56 na terenie gminy Odrzywół.

Tabela nr 15. Rodzaj oraz liczba popełnionych przestępstw na terenie gminy Odrzywół

Rodzaj przestępstwa	Liczba
Bójka, pobicie	1
Kradzież rzeczy	11
w tym kradzież samochodu	1
uszkodzenie mienia	8
nietrzeźwi kierujący pojazdami	5
uszkodzenie ciała	1
rozbój	1
zabójstwo	1
kradzież z włamaniem	2
Inne przestępstwa	26

Źródło: Komisariat Policji w Odrzywole

Wykrywalność przestępstw wynosi 59 %.

W 2015 roku odnotowano również 18 kolizji drogowych oraz 10 wypadków drogowych. Na terenie działania Posterunku w Odrzywole ujawniono 407 wykroczeń, nałożono 252 mandaty karne oraz udzielono 155 pouczeń.

Straż pożarna

Na terenie gminy Odrzywół funkcjonuje trzy jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach:

- Kłonna
- Wysokin
- Odrzywół.

Według ustawy o ochronie przeciwpożarowej Ochotnicza Straż Pożarna jest jednostką ochrony przeciwpożarowej umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. Ochotnicza Straż Pożarna jest stowarzyszeniem opierającym się na pracy społecznej swoich członków. Aby utworzyć jednostkę Ochotniczej Straży Pożarnej chęć przynależności musi zadeklarować minimum 15 osób.

W poszczególnych miejscowościach liczba członków Ochotniczej Straży Pożarnej wynosi:

- Kłonna – 25 osób
- Wysokin – 35 osób
- Odrzywół – 45 osób

Na wyposażenie w/w jednostek składa się:

- 1 wóz lekki

- 4 wozy bojowe średnie
- 2 wozy ciężkie.

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Odrzywole należy do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego, którego podstawowym celem jest ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez: walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, ratownictwo techniczne, chemiczne i od 1997 roku również poprzez ratownictwo wodne. Podstawowym założeniem w budowie systemu ratowniczo-gaśniczego było stworzenie jednolitego i spójnego układu, skupiającego powiązane ze sobą różne podmioty ratownicze, tak, aby można było podjąć skutecznie każde działanie ratownicze.

Przynależność do KSRRG wiąże się z dodatkowymi obowiązkami – min.: dbaniem o należyte wyposażenie, uczestniczenie w działaniach ratowniczo - gaśniczych w czasie i miejscu określonym przez PSP itd. Do korzyści wynikających z członkostwa w KSRRG możemy zaliczyć min. nieodpłatne uzyskiwanie (w pierwszej kolejności, przed innymi jednostkami ochrony przeciwpożarowej) od PSP technicznie sprawnego, niezbędnego sprzętu i urządzeń oraz bezpośrednio dofinansowanie ze Skarbu Państwa.

Według danych z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Przysusze w 2015 roku na terenie gminy łącznie miało miejsce 62 zdarzenia.

Tabela nr 16. Zestawienie zdarzeń na terenie gminy Odrzywół na tle powiatu przysuskiego

Powiat/gmina	Pożary				Miejscowe zagrożenia	Falszywe alarmy
	Razem	Małe	Średnie	Duże		
Powiat przysuski	378	327	50	1	302	19
Gmina Odrzywół	62	46	16	0	31	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Przysusze

Na obszarze gminy brak jest zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych zagrożeń pożarowych. Do zakładów przetwarzających i przechowujących materiały niebezpieczne, mogące stwarzać zagrożenia o charakterze lokalnym należą 2 zakłady drzewne.

Zagrożenia pożarowe mogą tworzyć ponadto:

- transportowanie materiałów niebezpiecznych szlakami komunikacyjnymi,
- kompleksy leśne zakwalifikowane do I kategorii zagrożenia pożarowego,
- gospodarstwa rolne (łatwopalne budynki mieszkalne i gospodarskie, składowanie naturalnych materiałów palnych: słoma, siano itp. i innych łatwopalnych, jak olej napędowy, etylina),
- zły stan techniczny instalacji i urządzeń elektrycznych.

7.4. Obszary zdegradowane w sferze społeczno-gospodarczej w Gminie Odrzywół

W sferze społeczno-gospodarczej obszarem zdegradowanym jest zachodnio-południowa część gminy Odrzywół tj. sołectwa: Myślakowice-Kolonia, Myślakowice , Dąbrowa, Różanna , Łęgonice Małe , Stanisławów, Wandzinów,

Kolonia Ossa , Ossa , Kamienna Wola, Wysokin oraz tereny położone w Odrzywole przy ul. Radomskiej, po prawej stronie rzeki Drzewiczki.

Do głównych przyczyn powodujących degradację społeczno-gospodarczą tych obszarów możemy zaliczyć:

1) upadek tradycyjnego rolnictwa, gospodarującego na polach rozdrobnionych i słabych klasach bonitacyjnych V i VI.

2) upadek Zakładu Gerlach, dającego od 1938 roku pracę dla mieszkańców tych sołectw.

Brak pracy , brak źródeł utrzymania spowodował migrację zwłaszcza młodych mieszkańców , spadek dzieci w szkołach i ich likwidację. Na obszarze tym dominują starsi mieszkańcy w dużej mierze już renciści i emeryci. Na obszarze tym występują całkowicie wyludnione miejscowości jak Walerianów.

3) upadek bazy gospodarczej Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” i Spółdzielni Kółek Rolniczych na skutek niewłaściwego zarządzania , procesu likwidacyjnego oraz nieuregulowanego stanu prawnego. W spółdzielni tej mieściły się biura, warsztaty naprawcze, rozlewnia wód, magazyny i skupy rolnicze. Pracowało tam ok. 60 osób.

III. ANALIZA SWOT

Z rozdziału „Aktualna sytuacja społeczno gospodarcza” wynika, że Gmina Odrzywół osiągnęła już pewien znaczący stopień rozwoju jako gmina przyjazna mieszkańcom, inwestorom oraz turystom. Zauważa się zdecydowaną poprawę infrastruktury technicznej w gminie, głównie poprzez budowę systemów kanalizacji oraz poprawę stanu dróg gminnych, poprawę jakości życia poprzez polepszenie stanu infrastruktury społecznej, tworzenie infrastruktury przyjaznej przedsiębiorcom oraz stworzenie warunków przyciągania inwestorów zewnętrznych.

To, czy istniejący w niej potencjał będzie wykorzystany dla dalszego jej rozwoju, zależy od wielu różnych czynników, które będą stanowić szanse bądź zagrożenia dla rozwoju.

Aby określić mocne i słabe strony gminy, zastosowano analizę SWOT, która jest metoda kompleksową służącą do badania otoczenia wspólnoty (tu gminy) oraz jej wnętrza.

Analiza SWOT jest angielskim skrótem od słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia) i opiera się na wskazaniu czynników determinujących rozwój gminy tj.:

- czynników zewnętrznych względem wspólnoty gminnej: szans i zagrożeń
- czynników wewnętrznych: mocnych i słabych stron gminy.

W sposób bardziej przejrzysty przedstawia to poniższa tabela

Mocne strony	Słabe strony
Niski poziom zanieczyszczenia powietrza	Niska świadomość mieszkańców o potrzebie ochrony środowiska naturalnego
Niezagrożone środowisko przyrodnicze przy braku większych zakładów przemysłowych	Słabe wykorzystanie krajobrazu gminy i jej walorów przyrodniczych oraz kulturowych
Zadowalający stan zdrowotny i sanitarny lasów	Degradacja środowiska przez niekontrolowane odprowadzanie ścieków. Dzikie wysypiska odpadów
Bogactwo flory i fauny	Brak osób chętnych do zalesienia swoich gruntów
Wysokie walory przyrodnicze w krajowym systemie ekologicznym, ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzek Drzewiczki, Pilicy)	Zagrożenia związane z lokalizacją dwóch głównych dróg
Dogodne położenie komunikacyjne na trasie Łódź-Lublin, Warszawa - Końskie	Zły stan nawierzchni części dróg na terenie gminy
Stały rozwój infrastruktury na wsi	Słabo rozbudowana infrastruktura techniczna
Konkurencyjne ceny nieruchomości pod inwestycje	Brak środków komunikacji publicznej na terenie kilku sołectw
Istniejący potencjał terenów niezagospodarowanych	Niska dochodowość prowadzonej działalności gospodarczej uniemożliwiająca kumulowanie środków na inwestycje
Istnienie rezerwowej siły roboczej	Przeważają gleby niskich klas cechujących się niską przydatnością do produkcji rolnej, rozdrobnione gospodarstwa rolne
Korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa ekologicznego	Zbyt małe zainteresowanie produkcją metodami ekologicznymi

Stale malejące bezrobocie	Niskie wykształcenie rolników
Programy przeciwdziałania bezrobociu „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i powyżej pozostających bez pracy w powiecie przysuskim (I)”, „Aktywizacja osób młodych pozostających na rynku pracy w powiecie przysuskim”, „LEPSZA KADRA”.	Wysokie bezrobocie wśród: - kobiet - osób powyżej 50-tego roku życia
Prawidłowo rozwinięty system opieki zdrowotnej	Niedostateczna realizacja programów dotyczących promocji zdrowia, profilaktyki antynarkotykowej i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przemocy w cybersieci
Samorządowy system zarządzania sferą społeczną w gminie	Wzrost skali pomocy społecznej
Dobrze rozwinięte szkolnictwo	Ogromne obciążenia budżetu wydatkami na pomoc socjalną
Występowanie ciekawych zabytków i walorów wypoczynkowych oraz krajobrazowych	Niewystarczająca informacja o zabytkach i ciekawych miejscach turystyczno - wypoczynkowych
Możliwość współpracy w zakresie turystyki z sąsiednimi gminami	Brak wspólnie realizowanych projektów
Wolne tereny rekreacyjne do zagospodarowania	Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna
Dwa zbiorniki o funkcji rekreacyjnej	Mała liczba imprez kulturalnych i sportowych o charakterze ponadlokalnym
Imprezy cykliczne sprzyjające integracji lokalnej społeczności	Niedobór środków finansowych na inwestycje związane z kulturą i sportem
Funkcjonowanie placówek kulturalnych tj.: Izba Pamięci dr. Heleny Spoczyńskiej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych i Mistrzostwa Sportowego w Lipinach oraz Izba Tradycji Ludowych Regionu Opoczyńskiego w Myślakowicach, Izba Pamięci ks. Jana Zieji (obecnie w Myślakowicach)	Brak dobrze rozwiniętej bazy noclegowej (brak pól namiotowych, hoteli)
Aktywne działanie Gminnej Biblioteki Publicznej na rzecz rozwoju kultury w gminie	Mała powierzchnia lokalowa Gminnej Biblioteki Publicznej
Propagowanie aktywnego wypoczynku poprzez organizowane cykliczne imprezy sportowe	Brak instytucji, organizacji zajmujących się promowaniem sportu, rekreacji Zbyt mała liczba klubów sportowych
Wysoka wykrywalność przestępstw kształtująca się na poziomie 59%	Konieczność doposażenia Posterunku Policji w Odrzywole
Dobrze zorganizowana Ochotnicza Straż Pożarna (3 jednostki na terenie gminy)	Konieczność uzupełnienia wyposażenia Jednostek OSP
Przynależność Jednostki OSP w Odrzywole do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego	Konieczność uzupełnienia wyposażenia Jednostek OSP

Szanse	Zagrożenia
Integracja europejską, która stworzyła możliwości pozyskania środków pomocowych Unii Europejskiej władzą samorządowym oraz przedsiębiorcom	Ograniczone możliwości w pozyskiwaniu środków unijnych dla mniejszych projektów
Rozwój agroturystyki	Duża niepewność działania wynikająca

	z wielu zmian gospodarczych, społecznych i politycznych
Przekazanie kompetencji i środków samorządom	Niewystarczające środki przekazywane z budżetu państwa na zadania własne lub zlecone gminie aktami prawnymi
Nawiązanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami partnerskimi dla rozwoju gospodarczego.	Ubożenie społeczeństwa (stagnacja, frustracje, patologie)
Rozwój rolnictwa ekologicznego – zapotrzebowanie na zdrową żywność w Polsce i w Europie.	Niewystarczająca wiedza z zakresu rolnictwa ekologicznego. Konkurencja ze strony rolnictwa zachodnioeuropejskiego
Zainteresowanie mieszkańców okolicznych większych miast (Radom, Warszawa, Łódź) na wypoczynek i zamieszkanie na terenach atrakcyjnych przyrodniczo i czystych ekologicznie	Sezonowość w turystyce
Rozwój informatyzacji i telekomunikacji	Migracje w poszukiwaniu pracy osób młodych, wykształconych i przedsiębiorczych do Warszawy, Łodzi oraz za granicę.
Rozwój systemów infrastruktury technicznej	Wzrastające bezrobocie w Polsce
Możliwości zewnętrznego finansowania działań ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich	Drogie kredyty, trudny dostęp do kredytów preferencyjnych, co przekłada się na brak efektywnego systemu pożyczkowo-kredytowego

IV. CELE ROZWOJU GMINY

Proces planowania rozwoju gminy ma na celu ustalenie, w jakim kierunku powinna zdążać gmina w ciągu najbliższych kilkunastu lat. Plan oparty o przeprowadzoną analizę stanu istniejącego gminy i uwzględniający główne problemy pozwala na dobór optymalnych rozwiązań umożliwiających zrealizowanie zadań prowadzących do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie.

Zgodnie z założeniami koncepcji planowania zrównoważonego rozwoju, rozwój samorządowych wspólnot powinien być postrzegany jako proces stałego wzrostu jakości życia lokalnych społeczności, wsparty na wzajemnie zrównoważonych czynnikach o charakterze **społecznym, gospodarczym i ekologicznym**. Działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju powinno być rozumiane jako podejmowanie i wprowadzanie w życie takich decyzji, które na zasadzie kompromisu godzą ze sobą przeciwstawne cele właściwe dla każdej z wymienionych sfer rozwoju.

W myśl tego, w wyniku przeprowadzonych konsultacji, z uwzględnieniem analiz zawartych w raporcie o stanie gminy, określono cele strategiczne, które winny być osiągnięte, aby zapewnić zrównoważony rozwój gminy.

CELE STRATEGICZNE

Cel I - Podniesienie poziomu życia mieszkańców gminy

Działania podejmowane przez samorząd gminy powinny być skierowane na poprawę życia mieszkańców. Wiąże się to z zaspokajaniem zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy w zakresie gospodarki komunalnej, oświaty, kultury, rekreacji, pomocy społecznej i bezpieczeństwa publicznego. Bardzo ważnym elementem działań w tej sferze jest działalność promocyjna, która powinna polegać na jak najszerszym rozpowszechnianiu informacji o walorach gminy. Niezbędne jest zapewnienie pełnej dostępności podstawowych mediów do wszystkich gospodarstw domowych, zdecydowana poprawa komunikacji i poziomu bezpieczeństwa na drogach. Przedsięwzięcie tych zadań będzie świadczyło o tym, że Gmina dba zarówno o swoich mieszkańców, jak i o środowisko naturalne.

Cel II - Rozwój gospodarczy – modernizacja i restrukturyzacja rolnictwa

Gmina Odrzywół jest gminą rolniczą, dlatego dalszy rozwój gospodarczy należy wiązać z tym sektorem gospodarki. Działania samorządu wspierające rolnictwo i przetwórstwo skierowane będą przede wszystkim na modernizację wiodących kierunków produkcji rolnej, pomoc w zakresie organizacji grup producenckich, rozbudowę systemu infrastruktury technicznej i systemu komunikacyjnego na terenach wiejskich. Ważnym czynnikiem będzie również stworzenie warunków do rozwoju małej przedsiębiorczości – przygotowanie terenów pod inwestycje, system ulg dla osób i przedsiębiorstw tworzących nowe miejsca pracy, itp.

Cel III - Utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego

Stan środowiska naturalnego w gminie Odrzywół jest dobry. Zadaniem samorządu gminy Odrzywół jest prowadzenie działań zmierzających do utrzymania takiego stanu środowiska oraz podnoszenie jego walorów – staranne planowanie przestrzenne (zalesienia gruntów nieprzydatnych rolniczo, wyznaczania terenów pod budownictwo letniskowe, ekologiczne rolnictwo).

Realizacja tego celu oznacza również stworzenie mieszkańcom szerokich możliwości w zakresie wypoczynku i rekreacji, co świadczy o tym, że Gmina troszczy się zarówno o swoich mieszkańców, jak też otwiera się na zewnątrz na turystów i osoby przyjezdne.

Realizacja wyżej wymienionych celów stanowi priorytet działań samorządu gminnego. Cele strategiczne będą osiągnane poprzez realizację programów i zadań.

V. OPIS PROGRAMÓW I ZADAŃ INWESTYCYJNYCH REALIZOWANYCH W LATACH 2016-2022

Program 1 – Rozwój i doskonalenie infrastruktury drogowej (realizujący cel strategiczny I, II i III)

Cele realizacji programu:

- Poprawa warunków życia mieszkańców.
- Zwiększenie poziomu inwestycji.
- Ochrona środowiska naturalnego.
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej gminy

Rozwój infrastruktury technicznej (w tym drogowej) to priorytet w działaniach władz gminnych. To najpilniejsza sprawa w społecznych odczuciach. Nic dziwnego, skoro infrastruktura jest siłą napędową rozwoju gospodarczego i czynnikiem poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Tworzy ona miejsca pracy bezpośrednio przy jej budowie, obsłudze i pośrednio, poprzez poszerzenie pola inwestycji gospodarczych uruchamianych dzięki tej infrastrukturze. Wzrost dostępności do dróg i poprawa ich jakości zwiększa mobilność społeczną, co poza wieloma innymi korzyściami ułatwia znalezienie pracy poza miejscem zamieszkania.

Zadania:

L.p.	Zadanie	Czas realizacji	Koszt ogółem (w tys. zł)
1.	Budowa i modernizacja dróg gminnych	2016-2017	360
2.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Odrzywół etap II	2017	50
3.	Opracowanie dokumentacji na budowę mostu na rzece Pilica w miejscowości Myślakowice-Kolonia	2016	30
4.	Opracowanie dokumentacji na budowę drogi rowerowej Kłonna-Odrzywół	2016	30
5.	Modernizacja chodników w Odrzywole	2016	150
6.	Budowa dróg rowerowych	2017-2022	1.000
7.	Budowa mostu na rzece Pilicy	2017-2022	5.000
Razem			6.620

Spójność zadań z innymi programami:

- Strategia Rozwoju Powiatu Przysuskiego – Cel strategiczny II Poprawa infrastruktury drogowej i technicznej, *Cel operacyjny*: 2.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej, *Program*: 2.1.2. Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 - Priorytet III. Regionalny system transportowy
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – Cel strategiczny: Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego; Kierunek działań: Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu.

Program 2 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej (realizujący cel strategiczny I, II i III)

Cele realizacji programu:

- Poprawa warunków życia mieszkańców.
- Zwiększenie poziomu inwestycji.
- Ochrona środowiska naturalnego.
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej gminy.

Celem realizacji programu jest wzrost atrakcyjności wszystkich regionów poprzez poprawę stanu infrastruktury. Priorytetowo jest traktowana modernizacja i poprawa jakości infrastruktury technicznej i społecznej wpływającej na rozwój potencjału regionu jako całości, w tym ze znajdującymi się na jego obszarze najbardziej dynamicznymi centrami wzrostu.

Stan infrastruktury technicznej mimo już licznych inwestycji odbiega od poziomu zapewniającego mieszkańcom odpowiedni status życia. Odpowiednio rozwinięta infrastruktura techniczna, to jednocześnie sposób na wyeliminowanie niekorzystnych, szkodliwych dla środowiska zjawisk typu wywożenie źle zabezpieczonych, zgromadzonych ścieków na pola.

Odpowiedni stan infrastruktury technicznej jest ogromnym atutem znacznie poprawiającym wizerunek gminy w oczach potencjalnych inwestorów.

Zadania:

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Koszt ogółem (w tys. zł)
1.	Modernizacja i rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej w miejscowości Wysokin, Ceteń, Odrzywół	2016-17	1.000
2.	Opracowanie dokumentacji na zagospodarowanie zbiornika wodnego w Odrzywole	2016	30
3.	Opracowanie dokumentacji na budowę zbiornika retencyjnego w Cetniu	2016	60
4.	Modernizacja SUW w Dąbrowie	2016	600
5.	Budowa zbiornika retencyjnego w Cetniu	2018-2019	10.000
Razem			11.690

Spójność zadań z innymi programami:

- Strategia Rozwoju Powiatu Przysuskiego – Cel strategiczny II Poprawa infrastruktury drogowej i technicznej, *Cel operacyjny*: 2.2. Wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury technicznej - Program: 2.2.1 Budowa infrastruktury wodno-ściekowej oraz 2.2.4. Modernizacja systemów grzewczych.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 – Oś Priorytetowa V - Gospodarka przyjazna środowisku.
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – Cel strategiczny: Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami Środowiska; Kierunek działań: Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń.
- Program Małej retencji Województwa Mazowieckiego.

Program 3 – Doskonalenie lokalnej infrastruktury społecznej (realizujący cel strategiczny I i II)Cele realizacji programu:

- Poprawa warunków życia mieszkańców.
- Rozwój bazy materialnej oświaty i kultury.
- Poprawa stanu dziedzictwa kulturowego.
- Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla potrzeb mieszkańców gminy.

Wszystkie elementy składające się na infrastrukturę budującą i umacniającą więzi łączące mieszkańców danej społeczności wymagają stałego monitorowania, modernizacji, ulepszeń itp. Wszystkie obiekty typu biblioteki muzea czy izby pamięci, aby spełniały swoje przeznaczenie muszą zachęcać nie tylko swoimi zasobami, ale także wyglądem. Ich stan techniczny musi budzić zaufanie, być na poziomie zapewniającym przyjemność z korzystania ze znajdujących się w nich z dóbr kultury. Dlatego tak ważny jest, aby stale monitorować potrzeby w tym zakresie i wychodzić im naprzeciw. Ważnym elementem życia każdej społeczności jest również odpowiedni stan obiektów użyteczności publicznej takich jak szkoły, urzędy itp. Niezwykle ważne jest funkcjonowanie w każdej strukturze stworzonej przez daną społeczność placówek typu świetlice, domy kultury- to one pozwalają zapełnić wolny czas, rozwijać swoje zainteresowania. Dlatego niezbędna jest modernizacja, rozbudowa i unowocześnianie obiektów szkolnych i kulturalnych. W zakres tych działań powinny wchodzić również zadania polegające na rozwoju infrastruktury sportowej na terenie gminy.

Zadania:

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Koszt ogółem (w tys. zł)
1.	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kolonia Ossa	2016-2017	450
2.	Opracowanie dokumentacji na zagospodarowanie nieruchomości położonej przy ul. Tomaszowskiej w Odrzywole (po Zakładzie Energetycznym)	2016	50
3.	Termomodernizacja budynku szkolnego i budowa OZE w Odrzywole	2016-2017	2500
4.	Adaptacja budynku szkolnego w Myślakowicach na Środowiskowy Dom Samopomocy	2016	300
5.	Budowa placów zabaw w Kłonnie i Stanisławowie	2016	50
6.	Modernizacja boiska sportowego w Odrzywole	2016	100
7.	Budowa siłowni napowietrznej w Odrzywole	2016	40
8.	Modernizacja remizy OSP w Odrzywole	2018	400
Razem			3890

Spójność zadań z innymi programami:

- Strategia Rozwoju Powiatu Przysuskiego – Cel strategiczny I Rozwój Usług Publicznych:
  - 1.1.1 Doskonalenie bazy oświatowej w powiecie
  - 1.7.2. Wsparcie dla lokalnych jednostek PSP i Policji;
  - 1.8.1. Wspieranie - funkcjonowania placówek kultury oraz wdrażanie nowych inicjatyw promujących lokalną kulturę, zwyczaje i tradycje

1.8.2. Budowa obiektów sportowych i rekreacyjnych - propagowanie rozwoju sportu

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 – Oś Priorytetowa VI – Jakość życia.
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – Cel strategiczny: Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki; Kierunek działań: Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego oraz Cel strategiczny: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia; Kierunek działań: Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu oraz Upowszechnianie kultury i twórczości

Wykaz zadań przewidzianych do realizacji w latach 2016-2022

Ochrona środowiska i gospodarka wodna			
L.p.	Zadanie	Koszt ogółem (w tys. zł)	Źródła finansowania
1.	Budowa zbiornika retencyjnego w Cetniu	10.000	NFOŚiGW, RPO, Urząd Marszałkowski, środki własne, kredyt
2.	Budowa kanalizacji w Kamiennej Woli i Kłonnie	1.000	RPO lub PROW, Urząd Marszałkowski, środki własne
3.	Modernizacja Hydroforni w Dąbrowie	800	RPO lub PROW, Urząd Marszałkowski, środki własne.
4.	Rozbudowa sieci wodno - kanalizacyjnej w Cetniu, Wysokinie i Odrzywole	500	Urząd Marszałkowski, WFOŚiGW, środki własne
5.	Termomodernizacja budynku szkolnego i budowa OZE w Odrzywole	2500	WFOŚiGW, środki własne
6.	Modernizacja oświetlenia ulicznego Gminie etap II	300	WFOŚiGW, środki własne
7.	Modernizacja zbiornika wodnego w Odrzywole	1.000	WFOŚiGW, środki własne
Komunikacja			
L.p.	Zadanie	Koszt ogółem (w tys. zł)	Źródła finansowania
1.	Budowa i modernizacja dróg na terenie Gminy	270	RPO, Urząd Marszałkowski, kredyt
2.	Budowa drogi rowerowej Kłonna-Odrzywół	100	RPO, Urząd Marszałkowski, kredyt.
3.	Budowa mostu na rzece Pilica w miejscowości Myślakowice-Kolonia	5.000	NFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, Wojewoda, środki własne
4.	Modernizacja chodników w Odrzywole – ul. Polna, Praga, Wspólna	150	PROW lub RPO, środki własne
Infrastruktura społeczna i sportowa			

L.p.	Zadanie	Koszt ogółem (w tys. zł)	Źródła finansowania
1.	Budowa świetlicy wiejskiej w Kolonii Ossa	450	PROW, środki własne
2.	Modernizacja boiska w Odrzywole	1.000	Ministerstwo Sportu, środki własne
2.	Budowa wiejskich boisk sportowych	500	MS, MEN, PROW, środki własne
3.	Budowa ścieżek i dróg rowerowych	500	RPO, WFOŚiGW, środki własne
4.	Adaptacja części budynku nabytego od Zakładu Energetycznego na potrzeby utworzenie „ŻŁOBKA” w Odrzywole	100	RPOW, Urząd Wojewódzki, środki własne

VI. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Według terminologii stosowanej przy programowaniu pomocy pochodzącej ze środków strukturalnych udzielanych przez Unię Europejską wyróżnić można następujące kategorie wskaźników osiągnięć:

- ❖ produkty – bezpośrednie, materialne efekty realizacji przedsięwzięcia mierzone konkretnymi wielkościami,
- ❖ rezultaty – bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany po zakończeniu planu,

oddziaływania – długofalowe konsekwencje zrealizowanego produktu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów.

Wśród **produktów** uzyskanych w latach 2016-2022 będących efektem realizacji zadań zawartych w Planie wymienić należy:

- nowo wybudowane drogi gminne,
- zmodernizowane drogi na terenie gminy,
- zmodernizowane oświetlenie uliczne w gminie Odrzywół
- rozbudowana sieć wodociągowa,
- rozbudowana sieć kanalizacyjna,
- wykonanie renowacji studni głębinowej nr 1 w Dąbrowie
- zaadaptowanie budynku szkolnego na Środowiskowy Dom Samopomocy w Myślakowicach,
- wybudowanie boiska sportowego w Dąbrowie
- termomodernizacja budynku szkolnego oraz budowa OZE w Odrzywole,
- opracowanie dokumentacji na budowę zbiornika wodnego w Cetniu oraz zagospodarowanie zbiornika wodnego w Odrzywole,
- Wybudowanie świetlicy wiejskiej w Kolonii Ossa,

Wśród **rezultatów** wdrożenia zadań objętych Planem wymienić można:

- zwiększenie długości dróg o nawierzchni ulepszonej,
- poprawa bezpieczeństwa jazdy (zmniejszenie ryzyka wypadków),
- skrócenie czasu podróży,
- oszczędność zużycia paliwa, a co za tym idzie zmniejszenie emisji spalin,
- zmniejszenie emisji hałasu,
- poprawa bezpieczeństwa pieszych,
- wzrost ilości ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną,
- wzrost poziomu skanalizowania,
- wzrost zwodociągowania gminy,
- dostęp mieszkańców do wody nie skażonej środkami ochrony roślin, czy innymi zanieczyszczeniami np. z dróg,
- wzrost ilości terenów gminy wyposażonych w infrastrukturę techniczną,
- poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych i komercyjnych,
- lepsze warunki dla uczniów i wychowanków korzystających z lokalnych obiektów edukacyjnych,
- poprawa warunków nauczania,
- poprawa opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi,
- poprawa stanu technicznego, podniesienie standardu funkcjonalnego i wyposażenia obiektów publicznych,

- wzrost estetyki obiektów,
- poprawa warunków pracy,
- poprawa jakości obsługi interesantów.

Oddziaływanie efektów wdrożenia projektów objętych Planem przejawiać się będzie w następujący sposób:

- poprawa jakości życia mieszkańców,
- zwiększenie atrakcyjności gminy,
- usprawnienie komunikacji (miejsca pracy oraz rynki zbytu produktów rolnych),
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- stworzenie lepszych warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
- zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód,
- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza,
- możliwość rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- zachowanie wysokiej jakości zasobów wód podziemnych,
- poprawa dostępności i jakości obiektów oświatowo-kulturalnych,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy.

VII. PLAN FINANSOWY

Budżet gminy jest planem finansowym przedstawiającym dochody i wydatki. Celem sporządzenia budżetu jest racjonalizacja wydatków. Stanowi podstawę finansowego planowania przedsięwzięć, dostarcza również informacji niezbędnych do kontroli prowadzonej działalności.

Dochody budżetu na 2016r. zaplanowano na kwotę 13.221.630zł, natomiast wydatki na kwotę 13.850.630zł. Niedobór budżetu w wysokości 629.000 zł zostanie sfinansowany przychodami pochodzącymi z pożyczek i kredytów.

Zaplanowane w budżecie gminy przychody wynoszą 950.000zł, zaś rozchody 321,000zł.

Dochody

Tabela nr 17. Zestawienie dochodów i przychodów ujętych w budżecie gminy Odrzywół na rok 2007

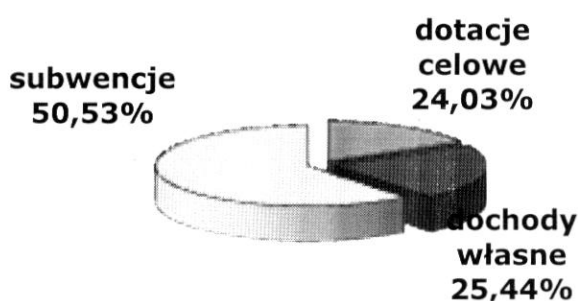
Wyszczególnienie	2016r.	Wyszczególnienie	2016r.
Dochody własne	3.364.206	Przychody z tyt. zaciągniętych pożyczek i kredytów na rynku krajowym	650.000
Dotacje celowe z budżetu państwa	3.176.675	Przychody z tytułu wolnych środków	300.000
Subwencje ogólne z budżetu państwa	6.680.749		
RAZEM DOCHODY	13.221.630	RAZEM PRZYCHODY	950.000
SUMA DOCHODÓW I PRZYCHODÓW			
14.171.630.			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Odrzywole

Dochody własne gmin to bez wątpienia najważniejsza część budżetu stanowiąca o niezależności jednostki, o jej sile finansowej. Są odzwierciedleniem potencjału gospodarczego oraz zdolności inwestycyjnej. Trudno nie docenić znaczenia dochodów własnych w funkcjonowaniu jednostek samorządowych biorąc pod uwagę fakt rosnących dysproporcji między przekazywanymi zadaniami, a środkami na ich realizację. Nie bez znaczenia jest deficyt budżetu państwa, który ma tym większe znaczenie dla budżetów gminnych im większy jest udział dochodów transferowanych w ich dochodach. Struktura dochodów w gminie prezentuje się następująco:

- dotacje celowe- 24,03%
- dochody własne – 25,44%
- subwencje ogólne z budżetu państwa – 50,53%.

Struktura dochodów gminy Odrzywół 2016

Jak wynika z powyższego zestawienia danych, udział dochodów własnych stanowi 25,44% ogółu dochodów gminy, podczas gdy subwencje z budżetu państwa to ponad 50,53 % gminnych dochodów zaplanowanych na rok 2016.

Dochody własne to przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Możliwość kształtowania wysokości oraz zasad naliczania podatków lokalnych ma dość duże znaczenie dla samodzielności finansowej gminy. Dzięki władztwu podatkowemu gmina może wpływać na wysokość swoich dochodów. Najistotniejsze źródło dochodów własnych gminy stanowi podatek dochodowy od osób fizycznych. W gminie Odrzywół udział tego podatku w dochodach własnych stanowi 9,83%.

Gmina ma zagwarantowany ustawowo udział w podatkach: dochodowym od osób fizycznych oraz dochodowym od osób prawnych. Na rok 2016 w gminie Odrzywół dochód z tego tytułu planowany jest na kwotę 1.305.018 czyli 38,79% dochodów własnych gminy.

Kolejną kategorią dochodów gminy są tzw. dochody transferowane, czyli dotacje celowe oraz subwencje ogólne. Są to środki, co do wysokości, których gmina nie ma żadnego wpływu. Kwoty transferów ustalane są na szczeblu centralnym według określonych prawem zasad ustalonych dla poszczególnych kategorii zasileń. Przesłanką dla występowania tego typu dochodów jest konieczność zniwelowania różnic potencjału finansowego oraz warunków rozwoju między poszczególnymi gminami.

Istotną składową budżetu każdej gminy są subwencje ogólne przeznaczone na finansowanie zadań własnych stanowiące jednocześnie uzupełnienie dochodów budżetu jednostki. Generalnie nie są one powiązane z konkretnymi zadaniami (wyjątek np. część subwencji przeznaczona na cele oświatowe) a więc gmina ma swobodę w ich wykorzystaniu. Pomimo bezzwrotnego charakteru subwencja podobnie jak dotacja wpływa znacząco na ograniczenie samodzielności gminy. W budżecie gminy Odrzywół udział subwencji w dochodach ogółem wynosi 50,53%.

Dotacje celowe - przeznaczone są na realizację z góry określonego celu. Finansują zadania własne oraz zlecone. Udział dotacji celowych w budżecie gminy Odrzywół w 2016 roku ok. 24,03% ogółu gminnych dochodów.

Dochody transferowane są jak najbardziej pożądaną kategorią dochodów jednak bez wątpienia stanowią formę wpływu państwa na kierunki i dziedziny działalności samorządu.

Przychody na rok 2016 zostały zaplanowane na kwotę 950.000zł z czego 650.000zł pochodzić będzie z tzw. zwrotnych źródeł finansowania czyli z kredytów i pożyczek z przeznaczeniem na finansowanie zadań inwestycyjnych. W przychodach znalazły się również wolne środki wygosparowane przez gminę - 300.000zł.

Wydatki

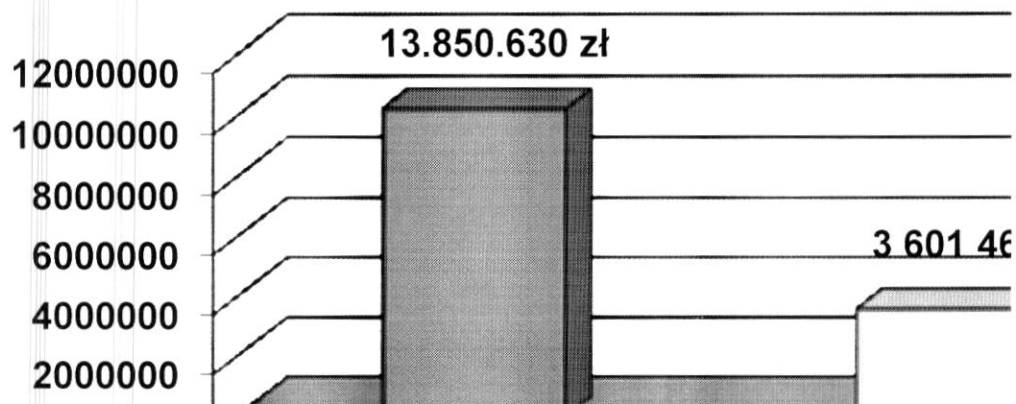
Tabela nr 18. Zestawienie wydatków i rozchodów ujętych w budżecie gminy Odrzywół na rok 2016

Wyszczególnienie	2016r.	Wyszczególnienie	2016r.
Wydatki bieżące	10.249.165zł	Rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek	321.000zł
Wydatki inwestycyjne	3.601.465zł	Inne rozchody	0
RAZEM WYDATKI	13.850.630zł	RAZEM ROZCHODY	321.000zł
SUMA WYDATKÓW I ROZCHODÓW			
14.171.630zł			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Odrzywół

Wydatki gminy można podzielić na wydatki bieżące i inwestycyjne. Wydatki bieżące pokrywają koszty bieżącego funkcjonowania gminy oraz realizacji zadań własnych, jak i zleconych. Natomiast wydatki inwestycyjne obejmują nakłady na budowę i rozbudowę obiektów komunalnych, zakupy środków trwałych.

Struktura wydatków gminy Odrzywół na

Wydatki inwestycyjne są ważnym instrumentem rozwojowym, ściśle związanym z poziomem dochodów własnych. Wydatki te stanowią również podstawową formę wspierania przedsiębiorczości przez gminę. Rozmiary wydatków inwestycyjnych stanowią wypadkową lokalnych potrzeb i możliwości ich zaspokajania.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wynosi 26%.

Kwota zaplanowanych rozchodów wynosi 321.000 zł z przeznaczeniem na spłatę rat kredytów i pożyczek w tym pożyczek otrzymanych na finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE.

Źródła finansowania inwestycji

Dla samodzielności gminy istotne jest również, z jakich źródeł pochodzą środki na finansowanie zaplanowanych inwestycji.

Poniżej przedstawiona została struktura źródeł finansowania inwestycji zaplanowanych do realizacji na rok 2016:

Tabela nr 19. Źródła finansowania inwestycji

Źródło finansowania	Kwota (w zł)	Udział (w %)
dochody własne gminy	720.465	20,0
kredyty i pożyczki	650.000	18,05
środki pochodzące z innych źródeł ¹ - dotacje	380.000	10,55
środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p	1.851.000	51,40
RAZEM WYDATKI INWESTYCYJNE	3.601.465	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Odrzywół

Gmina jest w stanie przeznaczyć na inwestycje 22,2% swoich dochodów.

W związku z tym konieczne jest użycie innych źródeł do sfinansowania zaplanowanych działań. Inwestycje finansowane będą ze środków pochodzących z innych źródeł – dotacje 10,55%, kredytów i pożyczek – 18,05% oraz środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p. – 51,40%

¹ Jako inne źródła należy tu zaliczyć środki i dotacje otrzymane od innych jst oraz innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz inne źródła

VIII. SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Oprócz zestawionych powyżej zadań przewidywanych do wdrożenia w latach 2016–2022 przez władze samorządowe, rozwój lokalny wspomagają także inicjatywy społeczne. Ich wzbudzenie, wdrażanie oraz kontynuacja zależy od mieszkańców, ale również od inwestorów zewnętrznych, chcących realizować swoje przedsięwzięcia na terenie gminy Odrzywół.

W związku z tym inicjatywy społeczne nie są całkowicie odcięte od kompetencji władz samorządowych. Takie aspekty jak wyznaczenie miejsc lokalizacji potencjalnych projektów, ustalenie zachęt dla inwestorów, przyjazny stosunek władz samorządowych do inwestorów zewnętrznych, promocja ofert inwestycyjnych, podniesienie atrakcyjności gminy poprzez sukcesywną modernizację infrastruktury społecznej oraz technicznej powodują, że gmina staje się bardziej atrakcyjną. Dotyczy to zarówno opinii lokalnej społeczności, jak i potencjalnych inwestorów.

W związku z tym władze samorządowe powinny dążyć do wywołania takich zachowań wśród mieszkańców, które powodowałyby ich chęć do rozwijania swoich kwalifikacji, rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej, bardziej aktywnego poszukiwania pracy.

Plan Rozwoju Lokalnego realizowany będzie w horyzoncie czasowym 2016-2022 po jego zatwierdzeniu przez Radę Gminy. Po przyjęciu, za jego wdrożenie oraz przedstawienie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny będzie organ wykonawczy gminy tj. Wójt, który dysponuje aparatem wykonawczym w postaci Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy i jednostek zależnych.

Wśród jednostek Urzędu Gminy najściślej zaangażowanych w realizację projektów wynikających z Planu Rozwoju Lokalnego wskazać należy:

- Referat Finansowy,
- Referat Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska

Dla obsługi zadań inwestycyjnych konieczne będzie współdziałanie wspomnianych komórek organizacyjnych. System wdrażania na poziomie gminy obejmować będzie następujące działania:

- bezpośrednia realizacja działań przewidzianych w Planie,
- przygotowanie szczegółowych projektów zadań,
- występowanie z wnioskami o dofinansowanie,
- przygotowanie przetargów,
- gromadzenie dokumentacji bieżącej,
- nadzór nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości,
- informowanie o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów,
- prowadzenie rozliczeń finansowych,
- modyfikowanie już zatwierdzonych działań i zadań,
- ocena i opiniowanie propozycji nowych zadań,
- okresowa analiza zadań i działań zawartych w PRL Gminy,
- działania promocyjne i informacyjne.

Oprócz komórek organizacyjnych Urzędu Gminy we wdrażaniu Planu uczestniczyć będą jednostki organizacyjne gminy:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Odrzywole
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Myślakowicach
- Gminna Biblioteka Publiczna w Odrzywole
- Publiczne Gimnazjum w Odrzywole.

Przy wdrażaniu i monitorowaniu Planu Rozwoju Lokalnego znaczący współudział ma również społeczność lokalna – 16 sołectw Gminy Odrzywół, Rada Gminy i Komisje działające przy Radzie Gminy Odrzywół.

IX. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego

W celu sprawnego i efektywnego wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego niezbędne jest ciągle monitorowanie efektów rzeczowych projektów wchodzących w zakres Planu oraz wydatków na ich realizację. Proces monitorowania obejmuje zbieranie danych obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów.

Monitorowanie realizacji planu będzie odbywać się poprzez coroczną informację Wójta składaną na Sesji Rady Gminy w ramach Sprawozdań z wykonania budżetu Gminy.

Zakres przedmiotowy raportów winien obejmować co najmniej:

- przebieg procesu wdrażania poszczególnych projektów,
- realizację planu finansowego,
- sposoby promocji projektów,
- zidentyfikowane i przewidywane zagrożenia realizacji planu.

Stanowisko wypracowywane przez Radę w przedmiocie przedkładanych raportów z monitoringu, stanowić będzie również podstawę sporządzenia oceny wdrożenia Planu sporządzanej na zakończenie okresu planowania.

2. Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Plan będzie systematycznie badany w aspekcie realizacji założonych zadań, zgodności z harmonogramem, zgodności finansowej i prawnej (m.in. Ustawy o Zamówieniach Publicznych). Ocena Planu Rozwoju Lokalnego dokonana zostanie po zakończeniu okresu, który objęto procesem planowania. Ocena zostanie dokonana na poziomie wewnętrznym przez zespół wdrożeniowy składający się z pracowników Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych gminy. Wyniki tej oceny zostaną przedłożone Wójtowi Gminy. Ocena zostanie dokonana w oparciu o wskaźniki rezultatu Planu. Ponadto ocenie poddany będzie przebieg poszczególnych procesów inwestycyjnych.

Ocena w szczególności winna zawierać:

- rzeczywiste daty rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych projektów,
- sposoby zarządzania projektami po ich zakończeniu,
- potwierdzenie kosztów projektów,
- potwierdzenie społeczno - ekonomicznych założeń.

3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Przy sporządzaniu założeń Planu Rozwoju Lokalnego bazowano w głównej mierze na oczekiwaniach społecznych związanych z realizacją konkretnych projektów. Posłużyły temu m.in. wnioski dotycząca realizacji zadań składane do Urzędu Gminy. W trakcie wdrażania Planu należy spodziewać się napływu dalszych propozycji od przedstawicieli społeczności lokalnej, które w części mogą zostać uwzględnione poprzez modyfikację zapisów obecnego Planu.

Dlatego przy monitorowaniu Planu powinny znaleźć się osoby reprezentujące przekrój społeczny, a więc przedstawiciele biznesu oraz organizacji pozarządowych. Uczestnicząc w opracowaniu planu, później w ocenie realizacji jego etapów będą identyfikować się z jego celami. Stworzenie aktywnych grup społecznych jest najważniejszym warunkiem powodzenia w realizacji planu. Wyzwolenie aktywności mieszkańców pomoże władzom gminy w rozwiązywaniu wielu problemów społecznych.

Wypracowanie modelu współpracy gminy ze społeczeństwem będzie zadaniem niełatwym, delikatnym, wymagającym cierpliwości i dobrej woli wszystkich. Dobrze byłoby zaangażować do tego zadania ekspertów zewnętrznych, którzy będą również mediatorami.

Przewiduje się, iż podczas licznych spotkań organizowanych w Urzędzie Gminy poświęconym aktualnym problemom gminy, ich tematyka uwzględniać będzie w miarę możliwości założenia i sposób wdrażania niniejszego opracowania.

4. Informacja i promocja Planu Rozwoju Lokalnego.

Plan Rozwoju Gminy Odrzywół posiada duże znaczenie tak dla władz, jak i mieszkańców gminy. Dlatego też proces jego wdrażania powinien być procesem publicznym. Szeroka akcja informacyjna władz gminy jest jednym z podstawowych gwarantów jego skutecznego wdrażania.

Public relations (PR) określa się jako planowane i ciągłe wysiłki mające na celu stanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między daną organizacją, a społeczeństwem. Działania gminy w zakresie PRL są prezentowaniem całej działalności gminy związanej z wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego i wszystkich jego funkcji w procesie zaspokajania potrzeb społecznych. Jest to koncepcja zmniejszania dystansu w stosunkach między gminą, a mieszkańcami.

Za właściwe informowanie i promocję Planu Rozwoju Lokalnego na poziomie gminy odpowiedzialny będzie Wójt Gminy lub upoważniony przez Wójta Pracownik Urzędu Gminy (np. Sekretarz Gminy). Informacja o wykazie zadań oraz harmonogram ich realizacji będzie udostępniona w następujący sposób:

- publikacja Planu oraz jego oceny, korekty i analizy na stronach internetowych gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej,
- publiczne prezentacje Planu przy okazji różnorodnych spotkań ze społecznością lokalną.

Działalność PR obejmuje: stosunki z mediami; wspieranie wprowadzania nowych inwestycji; budowanie wizerunku całej gminy, by sprzyjać jej inwestycjom, komunikacji z gminą, lobbying, doradztwo.

Grupami docelowymi promocji Planu Rozwoju Lokalnego będą:

- społeczność lokalna,
- beneficjenci,
- partnerzy społeczno-gospodarczy,
- media.